Trí tuệ nhân tạo AI và sự hiện diện trong ngành luật

Với việc trí tuệ nhân tạo AI hiện diện và ứng dụng ngày càng nhiều trong ngành luật, các chuyên gia có ý tưởng mở thêm chuyên ngành mới.

HỮU ĐĂNG

Ngày 16-4, Trường ĐH Kinh tế - Luật, ĐH Quốc gia TP.HCM đã tổ chức Hội thảo khoa học "Pháp luật và công nghệ mới" để các chuyên gia, diễn giả và người tham dự cùng nhau trao đổi, thảo luận về trí tuệ nhân tạo (AI) với ngành luật.

Các chuyên gia cho rằng nên mở thêm chuyên ngành về luật và công nghệ. Ảnh: UEL

Nên có ngành học mới "luật và công nghệ"?

PGS-TS Đoàn Thị Phương Diệp, Trường ĐH Kinh tế - Luật, cho biết quyền tiếp cận công lý là một quyền có tính chất phổ quát nhất của mỗi con người. Hiện nay có rất nhiều công cụ AI mà bất cứ người dân nào cũng có thể tiếp cận và được AI giải đáp, hướng dẫn thậm chí là đưa ra giải pháp về một vấn đề pháp lý.

Theo PGS-TS Diệp, không thể phủ nhận những lợi ích mà AI mang lại, song đối với lĩnh vực pháp lý là lĩnh vực có tính chất chuyên ngành thì AI vẫn có thể mang lại những rủi ro mà người sử dụng gặp phải.

Rủi ro ở đây có thể về mặt kỹ thuật và rủi ro về mặt pháp lý. Cụ thể, AI bản chất là phân tích, xử lý nguồn dữ liệu mà con người cung cấp để đưa ra giải pháp, ý tưởng cho người dùng.

Trong khi xã hội không ngừng biến động các mối quan hệ, giao dịch và AI khó có thể cập nhật kịp. Do vậy, nếu AI vận dụng, áp dụng sai pháp luật có thể dẫn đến rủi ro pháp lý rất nghiêm trọng. Bên cạnh đó là rủi ro liên quan đến quyền dữ liệu cá nhân và quyền riêng tư...

Dẫn chứng cụ thể về ứng dụng AI trong hoạt động tư pháp, TS Huỳnh Phạm Duy Anh, Trường ĐH Kinh tế - Luật, cho biết từ năm 2022, TAND Tối cao đã triển khai ứng dụng trí tuệ nhân tạo AI vào trong hệ thống tòa án thông qua dự án trợ lý ảo TAND.

Đây là một phần mềm ứng dụng AI được phát triển riêng biệt để phục vụ hoạt động của TAND, hỗ trợ các thẩm phán và thư ký tòa trong quá trình tiến hành tố tụng. Nguồn dữ liệu sử dụng trong phần mềm này là nguồn dữ liệu chính thống được lưu trữ, cập nhật liên tục trong ngành TAND.

Trước vấn đề AI ngày càng giúp được nhiều trong lĩnh vực và ngành luật, nhiều đại biểu tham dự đã đặt vấn đề nên chăng tương lai gần các trường mở thêm ngành học luật và công nghệ để giúp cho sinh viên vừa có kiến thức về AI vừa có kiến thức luật.

Nêu ý kiến, PGS-TS Ngô Hữu Phước, Trường ĐH Kinh tế - Luật, cho biết với xu hướng phát triển từ bình diện khu vực và toàn cầu, trong đó có sự ảnh hưởng, tác động rất nhanh chóng của khoa học, công nghệ mới gồm trí tuệ nhân tạo, blockchain, Internet vạn vật, dữ liệu lớn cũng như xu hướng giảng dạy, nghiên cứu thì sắp tới ý tưởng mở khoa chuyên ngành đào tạo về "luật và công nghệ" là hoàn toàn khả thi và cần thiết.

Bài toán bảo vệ dữ liệu cá nhân

Cũng tại dự thảo các chuyên gia đã thảo luận và bàn về những vấn đề của dự thảo Luật Công nghiệp công nghệ số.

Theo PGS-TS Trần Thăng Long, Trường ĐH Luật TP.HCM, trong nền kinh tế số hiện nay dữ liệu cá nhân (DLCN) có vai trò rất quan trọng. DLCN là động lực cho cá nhân hóa dịch vụ, phát triển công nghệ như xây dựng niềm tin người dùng và hỗ trợ hội nhập quốc tế.

Tại Việt Nam, dự thảo Luật Công nghiệp công nghệ số được xây dựng để thúc đẩy công nghệ số thành ngành kinh tế nền tảng nhưng phải đối mặt với các rủi ro về an ninh mạng và quyền riêng tư.

Trong khi đó, quy định chung về bảo vệ DLCN của Liên minh châu Âu (GDPR) có hiệu lực từ năm 2018, là khung pháp lý hữu hiệu bảo vệ DLCN, tăng cường trách nhiệm doanh nghiệp và định hình tiêu chuẩn toàn cầu.

Thực trạng pháp luật Việt Nam về bảo vệ DLCN cho thấy các quy định còn phân tán, thiếu chi tiết và yếu thực thi, dẫn đến chưa tạo dựng được nền tảng cho sự phát triển của công nghệ số nói riêng và nền kinh tế số nói chung.

Nếu AI vận dụng, áp dụng sai pháp luật có thể dẫn đến rủi ro pháp lý rất nghiêm trọng. Bên cạnh đó là rủi ro liên quan đến quyền dữ liệu cá nhân và quyền riêng tư...

Một vấn đề khác cũng được các chuyên gia nêu ra là quy định về tài sản số trong dự thảo luật.

Theo đó, Điều 8 của dự thảo luật đã nêu ra khái niệm về tài sản số, đây được xem là nền tảng quan trọng để nhận diện và quản lý tài sản số tại Việt Nam.

Tuy nhiên, để đảm bảo tính hiệu quả, Điều 8 cần làm rõ khái niệm, đặc điểm và phạm vi của tài sản số nhằm tránh sự mơ hồ trong áp dụng pháp luật, đồng thời tạo sự thống nhất giữa các cơ quan nhà nước, doanh nghiệp và nhà đầu tư.

Có một khung pháp lý chặt chẽ về tài sản số không chỉ tạo niềm tin cho thị trường mà còn thúc đẩy sự phát triển bền vững, hướng đến hội nhập kinh tế toàn cầu. Ngoài ra, kinh nghiệm từ Mỹ, Singapore và Trung Quốc cho thấy sự cần thiết của một định nghĩa linh hoạt và cơ chế quản lý phù hợp để kiểm soát rủi ro.•

UBND TP.HCM ban hành kế hoạch triển khai thi hành án vụ Vạn Thịnh Phát

Nhằm tăng cường, khẩn trương tổ chức thi hành vụ án xảy ra tại Tập đoàn Vạn Thịnh Phát, Ngân hàng TMCP Sài Gòn và các đơn vị, tổ chức có liên quan, UBND TP.HCM đã ban hành kế hoạch triển khai công tác chỉ đạo phối hợp trong việc tổ chức thi hành án (THA).

Việc này nhằm nâng cao hiệu quả việc thu hồi tiền, tài sản, đảm bảo thu hồi tối đa số tiền, tài sản bị thất thoát chiếm đoạt trong vụ án. Đồng thời, góp phần giúp cơ quan THA dân sự hoàn thành nhiệm vụ chính trị được giao.

UBND TP.HCM đề nghị Cục THA dân sự TP.HCM tăng cường, chủ động có phương án, biện pháp tổ chức thi hành bản án, quyết định của tòa án đã có hiệu lực pháp luật;

Phối hợp và chỉ đạo các cơ quan THA địa phương phối hợp chặt chẽ với các tổ chức tín dụng, cơ quan quản lý tài sản, đất đai và các cơ quan liên quan cung cấp đầy đủ, chính xác thông tin về tài khoản, tài sản, đất đai theo yêu cầu, thông tin doanh nghiệp.

Kịp thời áp dụng các biện pháp bảo đảm, kê biên, phong tỏa, xử lý tài sản trong quá trình tổ chức THA.

Cơ quan THA dân sự còn có nhiệm vụ tổ chức thi hành dứt điểm những nội dung của bản án có điều kiện thi hành. Những nội dung có vướng mắc, khó khăn, kịp thời báo cáo, xin ý kiến hướng dẫn của Bộ Tư pháp, Tổng cục THA dân sự để tháo gỡ về chuyên môn, nghiệp vụ hoặc những nội dung bản án được tuyên chưa rõ phải sớm đề nghị tòa án giải thích bản án.

Ngoài ra, phải đảm bảo nguồn nhân lực, tài chính phục vụ công tác tổ chức THA. Kịp thời báo cáo Thành ủy, trưởng Ban Chỉ đạo THA dân sự TP chỉ đạo bố trí các nguồn lực phục vụ tổ chức THA đảm bảo đạt hiệu quả.

Bị cáo Trương Mỹ Lan tại phiên tòa phúc thẩm giai đoạn 2. Ảnh: TRẦN LINH

UBND TP cũng yêu cầu các cơ quan chuyên môn có liên quan khi nhận được đề nghị của cơ quan THA dân sự, khẩn trương rà soát, trả lời xác minh, cung cấp thông tin; xác minh điều kiện THA của người phải THA liên quan đến đất đai, tài sản gắn liền với đất, các dự án đầu tư, thông tin quy hoạch, thông tin doanh nghiệp, thuế nhằm phục vụ nhanh chóng công tác THA.

Kiên quyết xử lý nghiêm các trường hợp cản trở, cố tình kéo dài gây chậm trễ, không phối hợp ảnh hưởng đến tiến độ THA theo chỉ đạo.

Bên cạnh đó, phối hợp hiệu quả, chặt chẽ trong công tác xác minh, bảo vệ cưỡng chế THA, đảm bảo tình hình an ninh, trật tự tại nơi tổ chức THA, kiên quyết xử lý đối với những trường hợp cản trở, chống đối việc THA, cố ý không chấp hành án theo quy định pháp luật.

Phối hợp kiểm tra, rà soát thông tin tài sản đang thế chấp tại các tổ chức tín dụng; thực hiện xác minh, phong tỏa, khấu trừ tiền của người phải THA tại các tổ chức tín dụng theo quy định.

Đối với UBND quận, huyện, TP Thủ Đức và UBND phường, xã, thị trấn có tài sản, đất đai liên quan đến vụ án, phối hợp chặt chẽ với chấp hành viên, cơ quan THA dân sự trong việc xác minh tài sản, đất đai, tống đạt cho đương sự có liên quan tại địa phương.

UBND TP.HCM yêu cầu công khai, minh bạch các bước thực hiện trong quá trình tổ chức THA như: Kết quả xác minh điều kiện THA, kết quả lựa chọn tổ chức thẩm định giá tài sản, kết quả lựa chọn tổ chức bán đấu giá tài sản.

Thường xuyên theo dõi, nắm bắt dư luận, kịp thời tiếp nhận thông tin từ Cục THA dân sự TP để định hướng các kênh thông tin, truyền thông đảm bảo đúng, đầy đủ tính chất vụ việc; kịp thời xử lý những đối tượng tuyên truyền thông tin sai lệch theo đúng quy định pháp luật.

HUỲNH THƠ - HỮU ĐĂNG